

XL Olimpíada Matemàtica Espanyola

Els passats dies 25, 26 i 27 de març de 2004 es va celebrar a Ciudad Real la quarantena edició de l'Olimpíada Matemàtica Espanyola, organitzada per la Universitat de Castilla-La Mancha i la Real Sociedad Matemática Española. L'acte inaugural es va fer al Teatro Municipal de Almagro, on vam gaudir d'una magnífica visita turística amb espectacle teatral i sopar inclosos. Les proves van tenir lloc a les aules de la Universitat, i l'acte de clausura, lliurament de premis, i sopar final, al Paraninf del Campus de Ciudad Real. Els concursants eren 120, dels quals 5 eren de quart d'ESO, 22 de primer de batxillerat i la resta de segon de batxillerat. Els participants catalans, guanyadors de la primera fase de l'Olimpíada, van ser: Joaquim Serra Montolí (IES La Sedeta, Barcelona), Albert Aguadé Borrull (Col·legi Salesià d'Horta, Barcelona), Maria Ibáñez Alonso (Aula Escola Europea, Barcelona), Guillermo Vilaplana Muller (Lycée Français, Barcelona), Nelson Robert Fiallos Masó (IES La Sedeta, Barcelona), Ainhoa Manterola Solans (Aula Escola Europea, Barcelona), Enric Martínez Sala (Aula Escola Europea, Barcelona), Alberto Camacho Martínez (IES Joanot Martorell, Esplugues de Llobregat) i Miguel Teixidó Román (Col·legi Claver, Lleida). Els concursants Miguel Teixidó i Alberto Camacho són de 1r de batxillerat. El professor acompanyant fou Carles Romero Chesa, de l'IES Blancafort de la Garriga, membre de la Junta de la SCM, i que també fou membre del tribunal avaluador.

L'equip català va obtenir cinc medalles en total: dues d'or, dues de plata i una de bronze. Els guanyadors de les medalles d'or foren Joaquim Serra (primer classificat espanyol) i Miguel Teixidó. Les medalles de plata les van obtenir Guillermo Vilaplana i Maria Ibáñez. I la de bronze Ainhoa Manterola.

L'equip espanyol que participarà a la 45th International Mathematical Olympiad, que tindrà lloc a Atenes, Grècia, estarà format pels esmentats Joaquim Serra i Miguel Teixidó i per Maite Peña Alcaraz (Sevilla), Elisa Lorenzo García (Madrid, 1r de batxillerat), Maria Isabel Cordero Marcos (Salamanca) i Francisco Javier Hernández Heras (Valladolid).

La comissió organitzadora va fer una excel·lent tasca i el tracte que vam rebre tots els que hi erem convidats fou exquisit. Reiterem des d'aquí la gratitud de l'equip català i de la SCM envers els organitzadors, i especialment a la professora Mercedes Fernández Guerrero, cap visible de la comissió.

Les properes edicions de les olimpíades espanyoles tindran lloc a Santiago de Compostela (2005) i Sevilla (2006). La Societat Catalana de Matemàtiques seguirà treballant per oferir la preparació a les noies i els nois que s'ho passin bé fent matemàtiques, o els agradi gaudir dels problemes. Enhorabona als guanyadors i gràcies a tots els que han col·laborat en aquesta edició de l'Olimpíada. Ja estem preparant la següent. Hi esteu tots invitats.

Josep Grané
Vicepresident de la SCM

Setena Trobada Matemàtica

Sota el títol de MATEMÀTICA: UNITAT I DIVERSITAT, el proppassat 8 de maig va tenir lloc a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans la Setena Trobada Matemàtica de la SCM.

En aquesta edició, i aprofitant les sinergies generades per la realització del Fòrum 2004 de Barcelona, es va escollir el tema de la incidència de la diversitat cultural en la matemàtica, tractant la qüestió tant des de la seva perspectiva històrica com des de les repercussions de la multiculturalitat en l'ensenyament i les perspecti-

ves de futur en l'organització de la recerca i la difusió de les matemàtiques.

La perspectiva històrica va ser tractada per tres especialistes de primera línia. En primer lloc, el professor George Gherveghese Joseph, de les universitats de Manchester i Toronto, autor del llibre *The crest of the peacock*, va aportar el seu coneixement de les tradicions matemàtiques no gregues donant una visió del naixement de l'anàlisi matemàtica, considerada una de les fites científiques de la història euro-

pea moderna, en l'estat indi de Kerala entre els segles XIII i XIV de la nostra era. L'exposició es va basar en descobriments recents en els quals el professor Joseph ha participat activament.

En segon lloc, el professor Antoni Malet, de la Universitat Pompeu Fabra, va dissertar sobre un dels temes més significants de la seva activitat de recerca, destacant una de les contribucions històriques de Catalunya a les matemàtiques. Quan a tot Europa només havia estat imprès un llibre de matemàtiques, a Barcelona es va imprimir el primer llibre de matemàtiques en català l'any 1482: la *Summa de l'art d'Aritmètica*, de Francesc Santcliment. D'una banda, aquesta aritmètica és un reflex de les tradicions clàssica i islàmica i, de l'altra, representa un element cabdal en l'alfabetització matemàtica i en l'evolució de les matemàtiques, especialment en la formació del concepte modern de nombre.

Per acabar la primera part, el professor Josep Pla, de la Universitat de Barcelona, va centrar la seva exposició en la mirada culturalment diversa sobre objectes i descobriments matemàtics comuns que han aparegut de manera independent en la majoria de les cultures desenvolupades a la història. L'anàlisi de la diversitat en l'obtenció, l'ús i el desenvolupament d'aquests descobriments matemàtics, els proporciona noves dimensions que enriqueixen les perspectives de la investigació matemàtica actual.

La segona part de la Trobada es va dedicar a aspectes de present i de futur en relació a la diversitat cultural. Els reptes que planteja la multiculturalitat en l'ensenyament de la matemàtica és una qüestió que ha estat àmpliament tractada, tant des del punt de vista de les seves implicacions en el disseny de processos d'aprenentatge com en l'actualització de perspectives i continguts en el disseny de plans d'estudi. L'experiència del professor Xavier Vilella, de l'IES de Vilassar de Mar, tant en els aspectes teòrics d'aquest debat com en els aspectes més pràctics de confrontació amb la realitat multicultural a les aules d'ensenyament secun-

dari en centres públics de Catalunya, va donar un punt de vista privilegiat sobre la qüestió i va transmetre l'opinió que obrir-se a aquesta nova realitat no és només necessari sinó enriquidor.

Finalment, el professor Ildefonso Díaz, de la Universidad Complutense de Madrid, va donar una panoràmica de la situació actual de les grans escoles matemàtiques, les de tradició francesa, germànica, anglosaxona, russa o japonesa, sostenint la tesi que malgrat el fenomen creixent de globalització, i el caràcter ben universal de la matemàtica, les característiques culturals d'aquestes marquen encara, i continuaran marcant en el futur, el disseny de l'ensenyament superior i la recerca en matemàtiques.

A més de les conferències, la Trobada va comptar amb una sessió de pósters on els estudiants de doctorat de les universitats catalanes presentaven els seus treballs de recerca. També es van presentar pósters sobre experiències en el tractament de la diversitat cultural i ètnica en l'ensenyament de la matemàtica a Catalunya en centres de primària i secundària.

Finalment la Trobada va comptar també amb una exposició de publicacions matemàtiques de les editorials universitàries catalanes.

Aquesta edició de la Trobada es va presentar com un acte adscrit a les activitats del Fòrum 2004 i va congregar un centenar de participants. Aquest elevat nivell de participació, que creix en cada edició, és un indicador del grau de consolidació de la Trobada. A més del suport de l'Insitut d'Estudis Catalans, hem d'agrair en aquesta ocasió el suport financer del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, que ha atorgat un ajut a través del programa ARCS2004. El comitè organitzador, format per Carles Perelló (UAB), Josep Maria Font (UB) i Oriol Serra (UPC), vol agrair l'estímul i el suport que han rebut per part de totes les persones implicades en l'organització de l'acte, en especial dels conferenciants i del personal de la SCM, i també la bona acollida que ha tingut aquesta Setena Trobada Matemàtica.

Oriol Serra
Vocal de la SCM